Kasvun ja oppimisen lautakunta 11.11.2026 § 252

§ 252

Espoon kaupungin suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelman tarkistaminen (pöydälle 28.10.2026)

Valmistelijat / lisätiedot:
Kaski Mirjami
Plosila Riina
Parviainen Ilona
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1

hyväksyy suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelman liitteen mukaisesti,

2

oikeuttaa suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön tekemään vähäisiä, teknisluontoisia muutoksia Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelmaan.

Kieliohjelman muutokset otetaan käyttöön 1.8.2027 alkaen A-kielen opiskelun aloittavilla ryhmillä. Lahnuksen koulun toiminnan lakkaaminen 31.7.2027 on huomioitu kieliohjelmassa.

Käsittely

Dookie teki puheenjohtaja Laihon, Kurrin, Lievosen, Määttäsen ja Järvenpään kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lautakunta edellyttää, että uuden kieliohjelman toteutumisesta raportoidaan lautakunnalle säännöllisesti keväisin arviointiraportin yhteydessä. Raportissa esitetään koulukohtaisesti ja alueittain tarjottujen ja toteutuneiden A1- ja A2-kielten ryhmien määrät, kielivalintojen toteutuminen, toteutumatta jääneet ryhmät sekä vaikutukset oppilaiden yhdenvertaisuuteen ja kielten opiskelun jatkuvuuteen. Lautakunta esittää, että huoltajien ja oppilaiden kielivalintatoiveita kuullaan säännöllisesti.”

Hietanen-Tanskanen teki Lievosen, Hokkasen, puheenjohtaja Laihon ja Järvenpään kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen päätösehdotuksen kohdaksi 3:

”3) pitää tärkeänä, että Espoo järjestää jatkossa tulevien koululaisten vanhemmille kielivanhempainiltoja, joissa esitellään kaupungin kielivalikoimaa ja mahdollisuuksia kielten opiskeluun.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Laiho tiedusteli, voidaanko Dookien lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Hietanen-Tanskasen lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1

hyväksyi suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelman liitteen mukaisesti,

2

oikeutti suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön tekemään vähäisiä, teknisluontoisia muutoksia Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelmaan.

3

pitää tärkeänä, että Espoo järjestää jatkossa tulevien koululaisten vanhemmille kielivanhempainiltoja, joissa esitellään kaupungin kielivalikoimaa ja mahdollisuuksia kielten opiskeluun.

Kieliohjelman muutokset otetaan käyttöön 1.8.2027 alkaen A-kielen opiskelun aloittavilla ryhmillä. Lahnuksen koulun toiminnan lakkaaminen 31.7.2027 on huomioitu kieliohjelmassa.

Lisäksi lautakunta edellytti, että uuden kieliohjelman toteutumisesta raportoidaan lautakunnalle säännöllisesti keväisin arviointiraportin yhteydessä. Raportissa esitetään koulukohtaisesti ja alueittain tarjottujen ja toteutuneiden A1- ja A2-kielten ryhmien määrät, kielivalintojen toteutuminen, toteutumatta jääneet ryhmät sekä vaikutukset oppilaiden yhdenvertaisuuteen ja kielten opiskelun jatkuvuuteen. Lautakunta esitti, että huoltajien ja oppilaiden kielivalintatoiveita kuullaan säännöllisesti.

Selostus

Espoon suomenkielisen perusopetuksen koulujen kieliohjelmaa eli A1- ja A2-kielitarjontaa on tarkasteltu kokonaisuutena. Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti kokouksessaan 28.1.2026 § 5 palauttaa kieliohjelman uudelleenvalmisteluun. Valmistelussa tuli huomioida seuraavat asiat:

1. Aloitetaan valmistelu kieliohjelman ja A1-kielitarjonnan laajentamiseksi sekä eheiden vieraiden kielten oppimispolkujen kehittämiseksi. Muiden suurten kaupunkien, kuten Tampereen ja Oulun käytänteet sekä alueellinen yhdenvertaisuus on selvitettävä perusteellisesti.

2. Kieliohjelman valmistelussa tulee kuulla lapsia, huoltajia ja koulujen johtokuntia.

3. Lautakunta edellyttää, että valmistelussa tulee huomioida lasten yhdenvertaiset mahdollisuudet kielten opiskeluun kaikilla suuralueilla ja varmistaa koulujen tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa kieliohjelmaa.

4. Kieliohjelmaa uudistettaessa tulee suunnitella, miten perheitä ohjeistetaan ja tuetaan kielivalinnoissa siten, että yhä useampi valitsisi vieraita kieliä ja keskeytykset vähenisivät.

Kieliohjelman kehittämisen tavoitteet

Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa A-kielten tarjonta ja toteutuneiden kielivalintojen määrät ovat runsaat ja valtakunnallisessa tarkastelussa Espoo on A2-kielten opiskelumäärissä hyvällä tasolla. Lukuvuonna 2024–2025 A2-kieltä opiskeli Espoossa 47 % 5.-luokkalaisista. Samana lukuvuonna A2-kieltä opiskeli 26 % kaikista Suomen 5.-luokkalaisista.

Kieliohjelman kehittämisen päätavoitteena on lisätä oppilaiden yhdenvertaisuutta kielivalinnoissa ja selkeyttää oppilaiden koulupolkua siten, että A2-kielen valinta ei määritä tai poissulje mitään lähikoulua yläkouluun siirryttäessä. Tavoitteena on säilyttää edelleen laaja A-kielten tarjonta. Uudistamisen myötä tarjotaan kaikille oppilaille mahdollisuus valita A2-kieli omassa koulussaan. Jokaisella suuralueella on A1-kielenä tarjolla englannin lisäksi muu kieli vähintään yhdessä koulussa. Tavoitteena on myös edistää sitoutumista kielivalintoihin ja vähentää kielten opiskelun keskeytyksiä ja vaihtoja. Näiden tavoitteiden pohjalta laadittu uusi kieliohjelma on liitteenä.

Laaja kieliohjelman kehittämisen valmistelu

Valmistelua ovat tehneet hallinnon asiantuntijat, aluepäälliköt ja perusopetuksen johtaja yhteistyössä rehtoreiden kanssa. Kieliohjelman kehittämisessä on kuultu laajasti eri sidosryhmiä: oppilaita, huoltajia, johtokuntien jäseniä ja varajäseniä, johtokuntia, tulevien koululaisten huoltajia sekä opettajia ja rehtoreita. Valmistelussa on huomioitu myös kasvun ja oppimisen lautakunnan näkemykset kieliohjelman kehittämisestä.

Kieliohjelmaluonnosta on valmisteltu laajassa ja pitkäkestoisessa kehittämisprosessissa eri tahojen vastausten ja näkemysten pohjalta. Käsittelyn vaiheista ja saaduista tiedoista ja näkemyksistä listaus:

- Tulevien koululaisten huoltajien (n=2400) vastaukset kyselyyn kielten opetuksesta keväällä 2024
- Koulujen johtokuntien lausunnot aiemmin esitetyistä kieliohjelman muutosesityksistä vuodelta 2025
- Kasvun ja oppimisen lautakunnan näkemykset kieliohjelman kehittämisen kokonaisuudesta (12.11.2025, 28.1.2026)
- Nuorisovaltuuston näkemykset kielten opetuksen tarjonnasta 20.8.2024, 2024, 14.4.2026 (viimeisin oheismateriaalina)
- Kysely rehtoreille alkavien A-kielten ryhmäkokovaatimuksista ja mahdollisuudesta tarjota englannin kielen lisäksi muuta kieltä A1-kielenä (koulun A2-kieltä) huhtikuussa 2026
- Oppilaiden (n=2283), huoltajien (n=2466), johtokuntien jäsenten ja varajäsenten (n=140) sekä opettajien ja rehtoreiden (n=385) vastaukset kyselyyn kielten opetuksesta huhtikuussa 2026
- Koulukohtaiset työyhteisön näkemykset kieliohjelmaluonnoksesta toukokuussa 2026
- Rehtoreiden näkemykset kieliohjelmaluonnoksesta aluekohtaisessa käsittelyssä kesäkuussa 2026

- Espoon-Kauniaisten kieltenopettajat ry:n ja suomenkielisen perusopetuksen kielten kehittäjäopettajien kuuleminen elokuussa 2026
- Espoon ja Kauniaisten opettajien ammattiyhdistyksen kuuleminen elokuussa 2026
- Espoon-Kauniaisten kieltenopettajat ry:n ja suomenkielisen perusopetuksen kielten kehittäjäopettajien lausunto kieliohjelmaluonnoksesta syyskuussa 2026 (oheismateriaalina)
- Espoon suomenkielisen perusopetuksen koulujen johtokuntien lausunnot kieliohjelmaluonnoksesta syksyllä 2026 (oheismateriaalina)

Näkemyksiä kieliohjelmasta ja paikalliset reunaehdot

Kevätlukukaudella 2026 kartoitettiin laajasti eri sidosryhmien näkemyksiä kielten opetuksesta ja kieliohjelmasta. Vastauksia saatiin oppilailta, huoltajilta, johtokuntien jäseniltä ja varajäseniltä, johtokunnilta sekä opettajilta ja rehtoreilta.

Ryhmäkokomäärittely on yksi keino varmistaa koulujen tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa kieliohjelmaa. Nykyisen ohjeistuksen mukaan alkavan A-kielen ryhmän saa perustaa 12 oppilaalla ja ryhmä pitää perustaa 14 oppilaalla. Rehtoreilta kysyttiin ”Jos resurssit säilyisivät nykytasolla, mikä olisi sopiva oppilasmäärä, jolla ryhmän saa perustaa? Kirjoita luku”. Vastausten keskiarvo oli 14,2. Vastaavasti kysyttiin myös, mikä olisi sopiva oppilasmäärä, jolla ryhmä pitää perustaa. Vastausten keskiarvo oli 16,2.

Kouluyhteisöistä 73 % kannattaa esitystä, että uudessa kieliohjelmassa

- ryhmän saa perustaa, kun kielen on valinnut 14 oppilasta ja että ryhmä pitää perustaa, kun kielen on valinnut 16 oppilasta
- ryhmäkoossa on sama vaatimus kaikille kielille eli poistetaan nykyinen venäjän kielen poikkeus pienemmästä ryhmäkoosta
- ryhmäkoossa on sama vaatimus kaikille kouluille eli poistetaan nykyinen yksisarjaisten tai pienempien koulujen poikkeus pienemmästä ryhmäkoosta

Osa lausunnon antaneista koulujen johtokunnista esitti, että ryhmän voisi perustaa esitettyä pienemmällä oppilasmäärällä ja osa kannatti resurssinäkökulmasta ryhmäkoon nostamista esityksen mukaisesti. Kaikki johtokunnat eivät ottaneet kantaa ryhmäkokovaatimuksiin. Osa johtokunnista päätti olla kokonaan lausumatta kieliohjelmaluonnoksesta.

Kielten opettajat toteavat lausunnossaan, että vieraita kieliä ei tulisi tarjota liian suurta määrää samassa koulussa. Vaikka monipuolinen kielitarjonta on sinänsä kannatettavaa, liian laaja vaihtoehtojen määrä hajauttaa oppilasmääriä useisiin ryhmiin. Lausunnon antaneet kielten opettajat eivät kannattaneet ryhmäkokovaatimuksen nostoa.

Rehtorit ja johtokunnat ovat tuoneet esiin, että kielten ryhmät vaativat resursseja, minkä takia kielten ryhmät on tarkoituksenmukaista perustaa riittävän suurina. Perheiden kielivalinnoissa esiintyy vuosittaista vaihtelua.

Espoon kasvun ja oppimisen lautakunta päättää vuosittain 7. luokkien aloittavat A-kielten ryhmät. A-kielen opiskelun mahdollisuus taataan kaikille A-kielen opiskelun aloittaneille lukuun ottamatta painotukseen hakeutuneita.

Oppilaiden, huoltajien sekä johtokuntien jäsenten ja varajäsenten vastausten perusteella suosituimmat A1-kielet ovat englanti (77 %) ja ruotsi (10 %). Suosituimmat A2-kielet ovat puolestaan ruotsi (28 %), englanti (17 %) ja espanja (14 %).

Opettajista ja rehtoreista 34 %:n mielestä paras malli ensimmäisellä luokalla alkavan A1-kielen ja myöhemmin alakoulussa aloitettavan valinnaisen A2-kielen osalta on se, että kaikki Espoon oppilaat aloittaisivat englannin A1-kielenä. Yksitoista prosenttia (11 %) kannattaa mallia, että kaikki oppilaat aloittavat muun kielen kuin englannin A1-kielenä ja valinnaisena A2-kielenä tarjotaan vain englanti. Enemmistö (54 %) on sellaisen mallin kannalla, että kaikki oppilaat voivat valita A1-kieleksi englannin ja joissakin Espoon kouluissa vaihtoehtoisesti jonkin muun A1-kielen ja kaikilla on mahdollisuus A2-kielen valintaan.

Kieliohjelmassa ei päätetä tuntijaosta, mutta opettajilta ja rehtoreilta selvitettiin näkemystä tarpeesta muuttaa A2-kielen tuntijakoa. Enemmistö (53 %) kannattaa sitä, että 12 vvt on sijoitettu, kuten nyt (3.lk: 0, 4.lk: 2, 5.lk: 2, 6.lk: 2, 7.lk. 2, 8.lk: 2, 9.lk: 2). Vastaajista 18 % on sitä mieltä, että A2-kieli voisi alkaa jo kolmannella luokalla (3.lk: 1, 4.lk: 1, 5.lk: 2, 6.lk: 2, 7.lk. 2, 8.lk: 2, 9.lk: 2). Vastaajista 14 % kannattaa sitä, että yläkoulussa A2-kielessä olisi sama tuntimäärä kuin A1-kielessä (3.lk: 0, 4.lk: 1, 5.lk: 2, 6.lk: 2, 7.lk. 2, 8.lk: 2, 9.lk: 3). Noin 15 % opettajista ja rehtoreista ei osannut sanoa, mikä tuntijako olisi paras.

Oppilailta kysyttiin, millä luokalla olisi paras aloittaa A2-kielen opiskelu. Oppilaista enemmistö (44 %) kannattaa nykyistä käytäntöä, eli aloitusta neljännellä luokalla. Aloitusta 3. luokalla kannattaa 23 % oppilaista ja 33 % aloitusta viidennellä luokalla.

Oppilaista ja huoltajista sekä johtokuntien jäsenistä ja varajäsenistä 85 % on sitä mieltä, että on tärkeää, että jokaisella oppilaalla on mahdollisuus valita A2-kieli omassa koulussa niin halutessaan.

Valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaan A-kielen opiskeluun tulee sitoutua koko peruskoulun ajaksi. A-kielen sijaan voidaan kouluissa toteuttaa enemmän joustoa mahdollistavia 8. luokalta alkavia B2 -kieliä sekä muita valinnaisia kieliä ja kielikerhoja.

Kieliohjelmaan eivät kuulu koulun muu kielten opetuksen tarjonta eli B1- tai B2-kielet, muut lyhyemmät valinnaiskielet tai kielikerhot. Näiden tarjonta on kouluissa jo nyt mahdollista eikä kieliohjelma rajaa lyhyiden kielten tarjontaa. Oppilaista ja huoltajista sekä johtokuntien jäsenistä ja varajäsenistä 46,2 % kannattaa vaihtoehtoa, jossa oppilaat voisivat opiskella valinnaista kieltä vain alakoulun tai vain yläkoulun ajan, eikä kielen opiskeluun tarvitsisi sitoutua alakoulusta yhdeksännen luokan loppuun saakka. Vastaajista 23,6 % ei ole tätä mieltä ja 30,2 % ei osaa sanoa.

Huoltajien, oppilaiden, opettajien, rehtoreiden sekä koulujen johtokuntien jäsenten ja varajäsenten avovastauksista kootut keskeiset havainnot

Kevään 2026 kyselyjen avovastausten perusteella kielten opiskelun kiinnostavuus rakentuu opetuksen laadusta, kielen koetusta merkityksestä ja toimivista koulun rakenteista. Kielitaito liitetään erityisesti matkustamiseen, kansainvälisyyteen, jatko-opintoihin, työelämään, kulttuurien ymmärtämiseen ja arjen vuorovaikutukseen. Keskeinen päätelmä on, että oppilaat tarvitsevat innostavaa, käytännönläheistä ja

merkityksellistä opetusta sekä selkeitä valintapolkuja, kohtuullista kuormitusta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia opiskella eri kieliä. Kielten merkitystä tulisi tehdä näkyväksi konkreettisten käyttötilanteiden ja oppilaille tunnistettavien esimerkkien kautta.

Kielten opiskelun motivaatiota vahvistavat tekijät

Motivaatiota vahvistavat erityisesti innostava ja kannustava opetus, toiminnalliset ja vuorovaikutteiset työtavat sekä onnistumisen kokemukset. Vastaajat toivovat opetukseen enemmän puhumista, kuuntelemista, pelejä, projekteja, kulttuurisisältöjä ja tilanteita, joissa kieltä käytetään aidosti tai aidonkaltaisesti. Opetuksen lisäksi motivaatiota tukevat kodin ja kavereiden myönteinen vaikutus, koulun kielimyönteinen ilmapiiri sekä kielitaidon hyötyjen näkyväksi tekeminen. Osa vastaajista korostaa koulun ja kodin yhteistyötä sekä kielten arvostuksen vahvistamista kouluyhteisössä.

Kielten opiskelun motivaatiota heikentävät tekijät

Motivaatiota heikentävät opetuksen yksipuolisuus, liiallinen kielioppi- tai koepainotteisuus, kielen koettu vaikeus, epäonnistumisen pelko sekä koulupäivän kuormittavat järjestelyt. Myös suuret ryhmäkoot, epäsuotuisat tuntisijoittelut, lisätunnit ja vähäiset mahdollisuudet yksilölliseen tukeen nousevat esiin keskeisinä esteinä. Lisäksi englannin vahva asema ja ajatus siitä, että englanti riittää useimmissa tilanteissa, voivat kaventaa muiden kielten arvostusta. Jos oppilas ei näe kielen käytännön hyötyä tai kokee valinnan liian pitkäksi ja raskaaksi sitoumukseksi, motivaatio voi heikentyä nopeasti.

Kielivalintoihin sitoutuminen

Kielivalintoihin sitoutumista tukevat selkeä ennakkotieto, realistinen ohjaus ja oppilaan oma osallisuus valinnassa. Oppilaiden ja huoltajien olisi tärkeää ymmärtää etukäteen, mitä kielivalinta tarkoittaa koulupolun, lukujärjestyksen, kuormituksen ja jatko-opintojen kannalta. Kielimaistiaiset, kielikerhot, kokeilujaksot, näytetunnit ja infotilaisuudet voivat helpottaa harkittua valintaa. Yhteinen lähtökohta on kuitenkin, että sitoutuminen vahvistuu, kun oppilas on saanut itse tehdä valinnan kielen opiskelusta, saa tukea ja opetus pysyy mielekkäänä.

Kieliohjelman kehittäminen ja yhteenveto

Kielten opetuksen kehittämisessä korostuvat monipuolinen kielitarjonta, saavutettavuus ja yhdenvertaisuus. Vastaajat toivovat laajempia mahdollisuuksia opiskella eri kieliä sekä tasavertaisempia mahdollisuuksia tehdä kielivalintoja eri kouluissa. Esteiksi koetaan ryhmäkokorajat, koulukohtaiset erot ja opetuksen keskittyminen vain tiettyihin kouluihin.

Ratkaisuiksi esitetään koulujen välistä yhteistyötä, kiertäviä opettajia, lyhyempää sitoutumista, kielikerhoja ja lukujärjestysratkaisuja, jotka eivät lisää kohtuuttomasti oppilaan koulupäivän kuormitusta.

Yhteenvetona avovastauksista voi sanoa, että kielten opiskelun vahvistaminen edellyttää pedagogisten, viestinnällisten ja rakenteellisten ratkaisujen yhteensovittamista. Pedagogisesti tarvitaan innostavaa ja viestinnällistä opetusta, viestinnällisesti selkeää tietoa kielivalinnoista ja kielitaidon hyödyistä sekä rakenteellisesti ratkaisuja, jotka turvaavat monipuolisen kielitarjonnan, kohtuullisen kuormituksen ja yhdenvertaiset mahdollisuudet eri kouluissa.

Suurten kaupunkien käytänteitä kielten opetuksessa

Kielten opetuksen tarjontaa ja toteutusta verrattaessa muihin kaupunkeihin on huomattava, että toimintaympäristöt ja käytänteet ovat lähtökohtaisesti erilaisia. Esimerkiksi Tampereen ja Helsingin kaupunkeihin verrattuna Espoon koulujen keskikoko on pienempi. Tampereen ja Oulun käytänteet kielivalinnoissa selvitettiin laajasti.

Oulussa jokainen koulu tarjoaa vähintään kahta eri vaihtoehtoa A1-kieleksi ja kolmea vaihtoehtoa A2-kieleksi. Koulut itse päättävät, mitä kieliä tarjoavat A1-kielenä. Koulut tekevät alueittain yhteistyötä A2-kieliryhmien perustamisessa, joten koulut päättävät tarjottavat A2-kielet alueellisessa yhteistyössä. A1- ja A2-kielinä tarjotaan englantia, ruotsia, ranskaa, saksaa, espanjaa ja venäjää. Lähes 100 % valitsee englannin A1-kieleksi laajasta tarjonnasta huolimatta. A1- ja A2 -kielten valinnat tehdään keväällä. A2-kielen valitsee noin 12 prosenttia ikäluokasta. Aloittavan A-kielen ryhmän koko on minimissään 12 oppilasta. Aloitetut kielet eivät jatku kaikissa yläkouluissa. Kielen opiskelu taataan joko lähiyläkoulussa tai toisessa alueen yläkoulussa. Kielivalinnat ovat yksipuolistuneet ja vähentyneet viime vuosien aikana. Kielivalinta on sitova ja siitä pyritään pitämään kiinni. Lopettaminen on sallittua koulun vaihtamisesta johtuen tai oppilashuollollisista syistä. Huoltajat voivat pyytää kirjallisesti vapautusta opiskelusta selkein perustein ensin kielenopettajan kanssa keskusteltuaan. Kirje/sähköposti lähetetään koulun rehtorille ja kielenopettajalle sekä luokanopettajalle, joiden kanssa vielä keskustellaan asiasta. Lisäksi yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä käsittelee asian, minkä jälkeen rehtori tekee päätöksen. Mahdolliset keskeytyspäätökset tehdään vain lukuvuoden päättyessä, ei kesken lukuvuotta, ellei asia ole poikkeuksellinen. Koulupaikka ei määräydy A1-kielivalinnan mukaan, vaan kieli tulee valita lähikoulun valikoimasta. Oulu on maantieteellisesti kovin laajalle levittäytynyt kaupunki, joten ryhmäkokojen pienentäminen tai kuljetusten maksaminen toiselle koululle vaatisi merkittäviä taloudellisia satsauksia.

Tampereella A1-kielinä on tarjolla englanti, ruotsi, ranska, saksa, espanja, kiina ja venäjä. Koulut on jaettu koulupolkuihin ja koulupolkujen kielet päätetään sivistyslautakunnassa. Koulupolkumallissa on huomioitu, että oppilas voi oman koulupolkunsa sisällä jatkaa valitsemiaan kieliä myös yläkoulussa. Tampereella A1-kielen ryhmän perustamisraja on 12 oppilasta ja A2-kielen perustamisraja on 16 oppilasta muiden kielten kuin englannin ryhmiin. Englannin kielen ryhmissä ei ole alarajaa. Tampereella A1- ja A2-kielten tuntimäärät ovat valtioneuvoston minimituntimäärän mukaiset. Kielivalinta on Tampereella sitova. Vain hyvin perustellusta syystä voi esimerkiksi A2-kielen lopettaa rehtorin luvalla. Tampereella A1-kieli valitaan esiopetuksen kevätlukukauden aikana ja kaikilla esiopetusikäisillä on 1 vvt ns. Kikatus-tunteja (kielikasvatus), joissa tutustutaan koulupolulla tarjolla oleviin A1-kieliin. Kikatus-tunnit perustuvat leikkiin ja kielisuihkupedagogiikkaan ja niiden pitäjinä toimivat ko. koulun kielenopettajat. Tampereella kaikki esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, kun taas Espoossa esiopetusta järjestetään laajasti eri yksiköissä myös yksityisen palvelutarjoajien toimesta.

Tampereen kaupungin kouluissa lukuvuonna 2024–2025 A1-kielenä opiskeli englantia 68 % ensimmäisen luokan oppilaista ja loput joko espanjaa, ranska tai saksaa. Lukuvuonna 2023–2024 vastaava A1-englannin osuus ykkösluokkalaisten A1-kielivalinnoista oli 70 %. A2-kielen valinnat ovat etupäässä A2-englannin valintoja johtuen A1-kielivalinnoista. Lukuvuonna 2024–2025 muuta A-kieltä kuin englantia opiskeli 32 % Tampereen kaupungin viidesluokkalaisista, kun taas Espoon

suomenkielisessä perusopetuksessa vastaava osuus oli 47 % eli huomattavasti korkeampi. Tilastotiedot otettu OPH:n tilastopalvelu Vipusesta.

Kyselyissä otettiin huomioon ehdotus, että kielen opiskelu aloitettaisiin muulla kuin englannin kielellä ja englannin opiskelu aloitettaisiin A2-kielenä. Vastausten ja kielivalintatilastojen perusteella Espoon kieliohjelman malli vastaa paikallisiin perheiden toiveisiin ja näyttää edistävän A-kielten valitsemista paremmin kuin Tampereen malli. A1- ja A2-oppimäärissä on samat opetuksen ja oppimisen tavoitteet ja samat päättöarvioinnin kriteerit.

Vantaan kaupungin kouluissa A1-kielenä kaikki opiskelevat englantia ja kielikylpyoppilailla on lisäksi A1-ruotsi. Oppilaiden valita A2-kieli 4. luokalta alkaen, ja valikossa ovat espanja, ranska, ruotsi, saksa ja venäjä. Lukuvuonna 2025–2026 A2-kieltä opiskeli 25,9 % 4.-luokkalaisista, 30,8 % 5.-luokkalaisista, 28,5 % 6.-luokkalaisista, 26,5 % 7.-luokkalaisista, 25,8 % 8.-luokkalaisista, ja 21,4 % 9.-luokkalaisista. Osa kouluista järjestää opetusta yhteistyössä, jos koulujen etäisyys ja lukujärjestys sen sallivat. A2-kielen opetus aloitetaan, jos vähintään 10 oppilasta valitsee saman kielen.

Helsingin kaupungin kouluissa lukuvuonna 2024–2025 56 % 5.-luokkalaisista opiskeli muuta A-kieltä kuin englantia (tilastopalvelu Vipunen). Helsingissä on käynnissä kieltenopetuksen strategian valmistelu. Aloittavien A-kielten ryhmien minimikoko on tällä hetkellä 13–15 oppilasta. Valmistelussa aloittavien kieliryhmien vähimmäiskoko esitetään yhdenmukaisettavaksi siten, että se on vähintään 15 oppilasta kaikissa kouluissa. Kolmannella luokalla alkavan A2-englannin ryhmien toteutuminen turvataan pienemmällä ryhmäkoolla.

Kirkkonummen kunnan kouluissa A1-kielenä kaikki opiskelevat englantia ja kielikylpyoppilailla on lisäksi A1-ruotsi. A2-kielen opiskelu on mahdollista aloittaa 4. vuosiluokalta. Valittavana ovat ruotsin, ranskan tai saksan kieli. Ryhmä muodostetaan, mikäli vähintään 14 oppilasta valitsee ko. kielen koulussa tai alueellisesti. Ryhmiä voidaan muodostaa yhdessä naapurikoulujen kesken.

Kielten opetuksen kehittämistoimet suomenkielisessä perusopetuksessa

Suomenkielisessä perusopetuksessa on kehitetty ohjeistusta, miten perheitä tiedotetaan, ohjataan ja tuetaan kielivalinnoissa siten, että yhä useampi valitsisi vieraita kieliä ja keskeytykset vähenisivät. Kielten opiskelusta kertovaa Espoon kaupungin verkkosivua on uudistettu ja selkeytetty. Kouluille on tuotettu tukimateriaalia huoltajaviestintää varten, ja kielten kehittäjäopettajat ovat kehittäneet kielten opiskeluun kannustavia materiaaleja ja käytänteitä. Kielten opiskelua monipuolistavat ja aloittamisen kynnystä madaltavat kielikerhot, joista on jaettu innostavia esimerkkejä. Kun kieliohjelma on hyväksytty, A2-kielivalinnan osalta ohjeistetaan kouluja kysymään kielitoivejärjestys, joka auttaa varmistamaan A2-kielen ryhmän toteutumisen. Yläkouluissa on laaja B2-kielten tarjonta. Rehtorit ovat keskustelleet yhdessä A1/A2 -kielen vaihtamisen tai keskeyttämisen periaatteista ja vahvistaneet yhteistä linjaa periaatteiden noudattamisessa.

A-kielten tarjonta laajenee ja eheitä kielten oppimispolkuja vahvistetaan

Uusi kieliohjelma on kehitetty sovittaen yhteen oppilaiden, huoltajien, opettajien, rehtoreiden, johtokuntien, nuorisovaltuuston, kasvun ja oppimisen lautakunnan näkemykset. Uusi kieliohjelma laajentaa A1- ja A2-kielitarjontaa ja tukee eheiden kielten oppimispolkujen toteutumista. Kaikilla suuralueilla on tarjolla englannin lisäksi myös muu A1-kieli, mikä lisää alueiden yhdenvertaisuutta kielitarjonnan osalta. Espoossa on laajat ja monipuoliset A2-kielten opiskelun mahdollisuudet ja kaikille taataan mahdollisuus valita A2-kieli. Uudella kieliohjelmalla vahvistetaan A-kielten tarjontaa koko Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa.

Kaikilla alueilla A-kielten tarjonta lisääntyy, kun muutoksia tarkastellaan kokonaisuudessaan ja muutokset lasketaan yhteen. A-kielten lisäyksiä on kolmesta viiteen per suuralue: Espoonlahti +4, Keski- ja Pohjois-Espoo +5, Leppävaara +3, Matinkylä-Olari, Tapiola +4.

Auroran koulun A2-englannin poisto on tekninen, sillä tarvetta sille ei ole enää, koska A1-kiina on aiemmin poistettu kieliohjelmasta.

Uusi ryhmäkokomäärittely varmistaa mahdollisuuksia toteuttaa kieliohjelmaa ja lisää yhdenvertaisuutta

Uudet alakoulussa alkavien A-kielten ryhmäkokomäärittelyt varmistavat koulujen tosiasiallisia mahdollisuuksia toteuttaa kieliohjelmaa. Ryhmän saa perustaa, kun kielen on valinnut 14 oppilasta ja ryhmä pitää perustaa, kun kielen on valinnut 16 oppilasta. Kaikilla kouluilla ja kaikissa kielissä on sama käytäntö.

Kieliohjelman kehittäminen jatkossakin palautteiden ja havaintojen perusteella

Kieliohjelman toteutumista seurataan alueellisesti ja kehitetään tarvittaessa havaintojen ja palautteiden perusteella.

Päätöshistoria

Kasvun ja oppimisen lautakunta 28.10.2026 § 235

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1

hyväksyy suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelman liitteen mukaisesti,

2

oikeuttaa suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön tekemään vähäisiä, teknisluontoisia muutoksia Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelmaan.

Kieliohjelman muutokset otetaan käyttöön 1.8.2027 alkaen A-kielen opiskelun aloittavilla ryhmillä.

Käsittely

Puheenjohtaja Laiho ehdotti Wallsin kannattamana asian jättämistä pöydälle seuraavin perusteluin:

”Ehdotan asian jättämistä pöydälle lisätietojen saamiseksi päätöksenteon tueksi.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko pöydällepanoehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Kasvun ja oppimisen lautakunta 28.01.2026 § 5

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1
hyväksyy suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelman liitteen mukaisesti,

2
oikeuttaa suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön tekemään vähäisiä, teknisluontoisia muutoksia Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelmaan.

Kieliohjelman muutokset otetaan käyttöön ensimmäisen luokan oppilailla 1.8.2026 alkaen. Poikkeuksena aikataulussa on uuden Keran koulun kieliohjelma, joka tulee voimaan kaikilla luokka-asteilla 1.8.2026 alkaen.

Käsittely

Kurri teki Kokon, Lievosen, Hietanen-Tanskasen, Peltoniemen ja Wallsin kannattamana seuraavan palautusehdotuksen:

”Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää Keran koulun kieliohjelmasta esityksen mukaan ja palauttaa muilta osin kieliohjelman uudelleenvalmisteluun, huomioiden siinä seuraavat asiat: 1) Aloitetaan valmistelu kieliohjelman ja A1-kielitarjonnan laajentamiseksi sekä eheiden vieraiden kielten oppimispolkujen kehittämiseksi. Muiden suurten kaupunkien, kuten Tampereen ja Oulun käytänteet sekä alueellinen yhdenvertaisuus on selvitettävä perusteellisesti. 2) Kieliohjelman valmistelussa tulee kuulla lapsia, huoltajia ja koulujen johtokuntia. 3) Lautakunta edellyttää, että valmistelussa tulee huomioida lasten yhdenvertaiset mahdollisuudet kielten opiskeluun kaikilla suuralueilla ja varmistaa koulujen tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa kieliohjelmaa. 4) Kieliohjelmaa uudistettaessa tulee suunnitella, miten perheitä ohjeistetaan ja tuetaan kielivalinnoissa siten, että yhä useampi valitsisi vieraita kieliä ja keskeytykset vähenisivät. Esitys uudesta kieliohjelmasta tuodaan hyvissä ajoin lautakunnalle ennen kuin lukuvuoden 2027–2028 kielitarjonnasta kouluissa päätetään.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Laiho tiedusteli, voidaanko Kurrin tekemä palautusehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti Keran koulun kieliohjelmasta esittelijän päätösehdotuksen mukaisesti. Lautakunta päätti palauttaa muilta osin kieliohjelman uudelleen valmisteluun.

Kasvun ja oppimisen lautakunta 10.12.2025 § 308

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1
hyväksyy suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelman liitteen mukaisesti,

2
oikeuttaa suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön tekemään vähäisiä, teknisluontoisia muutoksia Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelmaan.

Kieliohjelman muutokset otetaan käyttöön ensimmäisen luokan oppilailla 1.8.2026 alkaen. Poikkeuksena aikataulussa on uuden Keran koulun kieliohjelma, joka tulee voimaan kaikilla luokka-asteilla 1.8.2026 alkaen.

Käsittely

Puheenjohtaja Laiho ehdotti Peltoniemen kannattamana asian jättämistä pöydälle.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko pöydällepanoehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Kasvun ja oppimisen lautakunta 12.11.2025 § 280

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1
hyväksyy suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelman liitteen mukaisesti

2

oikeuttaa suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön tekemään vähäisiä, teknisluontoisia muutoksia Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelmaan.

Kieliohjelman muutokset otetaan käyttöön ensimmäisen luokan oppilailla 1.8.2026 alkaen. Poikkeuksena aikataulussa on uuden Keran koulun kieliohjelma, joka tulee voimaan kaikilla luokka-asteilla 1.8.2026 alkaen.

Käsittely

Peltoniemi teki puheenjohtaja Laihon, Wallsin, Kantolan, Lievosen, Kokon sekä Dookien kannattamana seuraavan palautusehdotuksen:

”Lautakunta päättää palauttaa kieliohjelman valmisteluun niin, että seuraavaan lautakunnan kokoukseen tuodaan tarkat koulukohtaiset tiedot oppilasmääristä, jotka valinneet vuonna 2025 ja keväällä 2026 A1-kieleksi muun kuin englannin. Lautakunnalle tuodaan tarkat tiedot koulukohtaisista A1-kielitarjonnoista englannin lisäksi sekä nyt esitetyn kieliohjelman muutoksen mahdolliset budjettivaikutukset. Selvitetään samalla A2-kielen aloittamisen aikaistamisen mahdollisuudet, kuten Helsingissä on tehty.”

Puheenjohtaja Laiho teki Lievosen, Kokon, Peltoniemen sekä Dookien kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen palautusehdotukseen:

”Selvitetään palautuksen aikana ja tuodaan lautakunnalle ennen päätöksentekoa: 1. A1-kielen (muu kuin englanti) hakijat viimeisen kolmen vuoden ajalta 2. Selvitys mahdollisuudesta valita A1- kieleksi muu kuin englanti kaikilla Espoon suuralueilla. 3. koulun A1-kielten lukumäärän vaikutuksesta koulun budjettiin 3. Tuodaan selvitys mitkä ovat kriteerit oman äidinkielen opetukseen, opetuksen toimintamalli, vaadittava minimiryhmäkoko ja toteutuneet ryhmäkoot 4. Miten varmistetaan valitun A1- kielen jatkuvuus ja sitoutuminen valittuun kieleen koko koulupolun ajan 5. Tiedoksi pääkaupunkiseudun isojen kaupunkien kielivalikoima peruskoulussa 6. Miten kouluja ja johtokuntia on osallistettu kieliohjelman laatimisessa?”

Lievonen teki puheenjohtaja Laihon, Kokon, Wallsin, Peltoniemen sekä Dookien kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen Peltoniemen palautusehdotukseen:

”Kieliohjelman valmistelussa selvitetään ja tuodaan lautakunnalle tiedoksi vastaukset seuraaviin kysymyksiin: 1. Miten vieraiden kielten opetus perusopetuksessa (1-9) on kehittynyt Espoossa pitkällä aikavälillä (esim. oppilasmäärät, kielivalinnat, rahoitus, keskeiset poliittiset ja hallinnolliset päätökset ja niiden vaikutukset)? 2. Arvio siitä, miten esitetty uudistus vaikuttaisi kokonaisuutena alakoululaisten kielivalintoihin, huomioiden myös A2-kielen. 3. Miten esityksessä on huomioitu monikieliset perheet, joissa yksi kotikieli on englanti? 4. Miten esitys vaikuttaisi alueelliseen kielivalikoimaan Espoon oppilasalueilla? 5. Millä vaihtoehtoisilla keinoilla Espoo voisi edistää alueellista tasa-arvoa ja ehkäistä rikkonaisia opintopolkuja vieraiden kielten opetuksessa? 6. Arvio vaikutuksista, jos A2-kieli muutettaisiin alkamaan 3. luokalla.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Laiho tiedusteli, voidaanko Peltoniemen palautusehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtaja Laihon lisäysehdotus palautusehdotukseen hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Lievosen lisäysehdotus palautusehdotukseen hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Päätti palauttaa asian uudelleen valmisteluun.

Liitteet

1 Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelma 1.8.2027 alkaen

Oheismateriaali

- Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelma 1.8.2027 alkaen, muutokset marraskuu 2026
- Vertailu nykyinen ja uusi Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelma
- Huoltajakyselyn A1- ja A2 kielten toiveet
- Espoon-Kauniaisten kieltenopettajat ry ja kielten kehittäjäopettajat lausunto kieliohjelman kehittämisestä
- Koulujen johtokuntien lausunnot syksyllä 2026
- Nuorisovaltuuston kannanotto 14.4.2026 - Espoon on säilytettävä laaja kielitarjonta A1 kielissä

Tiedoksi